

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z powództwa R. K.
przeciwko Izbie Administracji Skarbowej w [...] o wynagrodzenie i wyrównanie ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 24 stycznia 2023 r., skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 21 września 2021 r., sygn. akt III APa 26/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. odstępuje od obciążenia powoda kosztami postępowania kasacyjnego pozwanej;**
- 3. przyznaje adwokat A. G. ze Skarbu Państwa (kasa Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie) kwotę 1350 zł (tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi, powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług, w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 28 listopada 2019r. w sprawie, sygn. akt VII P 24/16 z powództwa R. K. przeciwko Izbie Administracji Skarbowej w W. o wynagrodzenie prowizyjne, ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy oraz wyrównanie zasiłku chorobowego i świadczenia

rehabilitacyjnego: oddalił powództwo o wynagrodzenie prowizyjne i o ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy; przekazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w Warszawie sprawę o wyrównanie zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego celem rozpoznania; zwolnił powoda R. K. od opłaty sądowej od pozwu w sprawie o ekwiwalent za niewykorzystany urlop wypoczynkowy oraz o wyrównanie zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego; nie obciążył powoda R. K. obowiązkiem zwrotu wydatków Skarbu Państwa poniesionych na wynagrodzenie dla biegłego sądowego; zasądził od powoda R. K. na rzecz pozwanej Izby Administracji Skarbowej w W. kwotę 12.825,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego; przyznaje adwokat A. G. ze Skarbu Państwa - kasy Sądu Okręgowego Warszawa - Praga koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w wysokości 5.400,00 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) powiększone o kwotę podatku od towarów i usług.

Na skutek apelacji wniesionej przez powoda Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 21 września 2021 r. w sprawie, sygn. akt III APa 26/20 zmienił zaskarżony wyrok w pkt 5 w ten sposób, że zasądził od powoda na rzecz pozwanej 6.412,50 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego; oddalił apelację w pozostałej części oraz nie obciążył powoda obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego pozwanej w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Najwyższy - wbrew ocenie skarżącego - uznał, że w sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne. Sąd Najwyższy wyjaśniał już, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Konieczne jest wyjaśnienie dlaczego jest ono istotne oraz wskazanie argumentów, które w związku z tym zagadnieniem prawnym prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie " istotne". Rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienia Sądu Najwyższego: z

dnia 15 stycznia 2010 r., II CSK 489/09; 29 października 2009 r., III CSK 125/09 oraz II CSK 367/09; 12 października 2009 r., V CSK 105/09; 18 listopada 2008 r., V CSK 237/08; 26 marca 2008 r., I UK 375/07 oraz 10 marca 2008 r., III UK 4/08). Powód w skardze kasacyjnej nie wyjaśnił dlaczego wskazane zagadnienie prawne jest istotne oraz nie przytoczył okoliczności i argumentów, które prowadzą do rozbieżności na tle przedstawionego stanu prawnego. W ocenie Sądu Najwyższego w sprawie zachodziła jedynie potrzeba wykładni przepisów prawnych, co przemawiało za rozpoznaniem sprawy na posiedzeniu niejawnym (art. 398¹¹ § 1 k.p.c.).

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając ww. wyrok w części, tj. co do pkt I w zakresie zasądzenia od R. K. na rzecz Izby Administracji Skarbowej w Warszawie kwoty 6.412,50 zł; co do pkt II w całości.

Sakrę kasacyjną powód oparł na następujących podstawach:

- naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

1. § 2 ust. 1 pkt 1 lit c Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2007 r. w sprawie uprawnień szczególnych przysługujących niektórym kategoriom członków korpusu służby cywilnej w zw. z art. 70 ustawy o służbie cywilnej poprzez błędną wykładnię skutkiem czego uznanie, iż powodowi nie jest należne wynagrodzenie prowizyjne w związku z wpłaceniem należności pieniężnych przez zobowiązanego organowi egzekucyjnemu w ciągu 14 dni po dokonaniu zajęcia, bowiem brak było bezpośredniego związku przyczynowo-skutkowego, a jedynie związek czasowy pomiędzy wpłatą dokonaną przez zobowiązanego, a zajęciem dokonanym przez powoda, gdyż zajęcie nie było powodem czy czynnikiem sprawczym dobrowolnej zapłaty przez dłużnika, podczas gdy przede wszystkim z literalnego brzmienia ww. przepisu oraz z prawidłowo przeprowadzonej prawidłowej wykładni nie wynika konieczność zaistnienia bezpośredniego związku przyczynowo-skutkowego, a przede wszystkim związek czasowy co sugeruje przyimek „po” dokonaniu zajęcia;

2. art. 7 § 2 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji w zw. z art. 82 § 1 kodeksu pracy poprzez niewłaściwe zastosowanie skutkiem czego błędne uznanie, iż zajęcie ruchomości zobowiązanego przez powoda było wadliwe, a co za tym idzie nie należy mu się wynagrodzenie prowizyjne o którym mowa w

§ 2 ust 1 pkt 1 lit c Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2007 r. w sprawie uprawnień szczególnych przysługujących niektórym kategoriom członków korpusu służby cywilnej, bowiem brak było w zaistniałym stanie faktycznym zdaniem Sądu celowości (zajęcie było bezcelowe) zastosowania środków egzekucyjnych, podczas gdy zgodnie z art. 45 u.p.e.a. odstąpić od egzekucji (zajęcia) można jedynie w enumeratywnie wymienionych przypadkach, a poborca skarbowy nie posiada uprawnień biegłego skarbowego i nie jest zobowiązany do wyceny i oceny stanu zajmowanych ruchomości, a co więcej w zaistniałej sprawie brak było jakichkolwiek przesłanek umożliwiających powodowi odstąpienie od czynności, co bezpośrednio także nałożone jest na niego w ramach obowiązków służbowych;

3. art. 45 u.p.e.a. poprzez jego niezastosowanie, a co za tym idzie błędne uznanie, iż w zaistniałym stanie faktycznym mimo, że jak stwierdził Sąd w przywołanym przepisie enumeratywnie wymienione są przesłanki odstąpienia od zajęcia i brak było podstaw do odstąpienia od czynności egzekucyjnych przez powoda, niemniej zdaniem Sądu dokonane zajęcie było wadliwe bo naruszy o zasadę celowości, zastosowania środka najmniej uciążliwego dla zobowiązanego, podczas gdy „zasada celowości” nie jest zdefiniowana a poborca skarbowy w zaistniałym stanie faktycznym nie miał formalno-prawnej, ani służbowej możliwości odstąpienia od zajęcia,

4. art. 67c u.p.e.a. w zw. z art. 97 i 98 p.e.a. poprzez ich błędne zastosowanie i uznanie, iż powód zaniechał rzeczywistego obejrzenia zajętych ruchomości przed dokonaniem zajęcia, a ograniczył się do przepisania określonych pozycji ruchomości z wydruku ewidencji, a do obejrzenia ruchomości przystąpił po sporządzeniu protokołu zajęcia i że nie opisał zajętych ruchomości, a co zatem idzie zdaniem Sądu dokonał zajęcia z naruszeniem zasad postępowania w administracji, podczas gdy przeprowadzone zajęcie przez powoda było w pełni prawidłowe i zgodne z przepisami prawa, które to błędnie są stosowane przez Sąd.

Nadto powód zarzucił naruszenie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 100 k.p.c. poprzez jego nieuwzględnienie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kwoty 6.412,50 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego mimo, że przypadek zastosowania zwolnienia wg. zasad słuszności był szczególnie uzasadniony

specyfiką postępowania, jego znaczną dolegliwością, długotrwałością mając na względzie także wątek karny, dysproporcją stron, skrajnie słabą sytuacją finansową powoda.

W związku z powyższymi zarzutami powód wniósł o uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w zaskarżonej części i zasądzenie na rzecz powoda R. K. od pozwanego kwoty 171.260,40 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 27 października 2009 r. do dnia zapłaty tytułem wynagrodzenia prowizyjnego za wrzesień 2009 r. oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 14.894,35 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 27 października 2009 r. do dnia zapłaty tytułem ekwiwalentu za niewykorzystany urlop za rok 2009 i 2010 r. oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania przed sądem I i II instancji, zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych, jeżeli takie by powstały w niniejszym postępowaniu, o zasądzenie kosztów pomocy prawnej świadczonej powodowi z urzędu nie uiszczonej w całości ani części w podwyższonej wysokości, gdyż nakład pracy pełnomocnika był zdecydowanie ponad standardowy zdecydowanie odbiegający od zasad należytego i starannego działania.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, nadto na istnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c.) W ocenie skarżącego interpretacja powołanego przepisu § 2 ust. 1 pkt 1 lit c Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2007 r. w sprawie uprawnień szczególnych przysługujących niektórym kategoriom członków korpusu służby cywilnej winna polegać głównie na literalnej wykładni, która to zdecydowanie zwraca uwagę na zastosowanie przez ustawodawcę przyimka „po” , który to winien jednoznacznie prowadzić do wniosku, że uprawniony do wynagrodzenia prowizyjnego otrzymuje je po dokonaniu zajęcia, a zatem po zaistnieniu związku czasowego pomiędzy zajęciem i wpłatą dokonaną przez zobowiązanego.

W ocenie skarżącego gdyby celem ustawodawcy było dokonywanie wypłaty wynagrodzenia prowizyjnego po przeprowadzeniu dokładnej analizy związku przyczynowo skutkowego pomiędzy dokonaniem zajęcia a wpłatą kwoty przez zobowiązanego wówczas w powołanym przepisie znalazłoby się słowo „w wyniku” zamiast „po”. Zupełnie nieprawidłowe jest zatem uznawanie, że na tle powołanego przepisu należy doszukiwać analizować związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy zaistniałym zajęciem a wpłatami należności przez zobowiązanego. Istotny jest wyłącznie związek czasowy.

Dodatkowo pełnomocnik powoda wskazał, że według jego wiedzy sprawa ma charakter precedensowy, gdyż nigdy taki stan faktyczny nie był poddany analizie przez Sąd Najwyższy.

Pozwany wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Sąd Najwyższy - wbrew ocenie skarżącego - uznał, że w sprawie nie występuje istotne zagadnienie prawne. Sąd Najwyższy wyjaśniał już, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Konieczne jest wyjaśnienie dlaczego jest ono istotne oraz wskazanie argumentów, które w związku z tym zagadnieniem prawnym prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne". Rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 stycznia 2010 r., II CSK 489/09; 29 października 2009 r., III CSK 125/09 oraz II CSK 367/09; 12 października 2009 r., V CSK 105/09; 18 listopada 2008 r., V CSK 237/08; 26 marca 2008 r., I UK 375/07 oraz 10 marca 2008 r., III UK 4/08). Powód w skardze kasacyjnej nie wyjaśnił dlaczego wskazane zagadnienie prawne jest istotne oraz nie przytoczył okoliczności i argumentów, które prowadzą do rozbieżności na tle przedstawionego stanu prawnego. W ocenie Sądu Najwyższego w sprawie nie zachodziła również potrzeba wykładni przepisów prawnych.

Przenosząc powyższe rozważania na kanwę niniejszej sprawy wskazać należy, że skarga kasacyjna oparta na podobnym stanie faktycznym była już rozpoznawana przez Sąd Najwyższy. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2012 r. w sprawie sygn. akt II PK 133/11, który uznał, że „Wynagrodzenie prowizyjne, o którym stanowią przepisy § 1 ust. 1 pkt 1 lit. c rozporządzenia z dnia 29 października 1999 r. w sprawie określenia uprawnień szczególnych w zakresie płac i innych świadczeń, zasad przyznawania tych świadczeń i ich wysokości oraz określenia dodatków do wynagrodzenia przysługujących niektórym kategoriom członków korpusu służby cywilnej (Dz.U. Nr 89, poz. 997 ze zm.) stanowi w istocie

premię uzależnioną od uzyskanego efektu będącego następstwem wykonanych osobiście przez poborcę skarbowego obowiązków służbowych. Jeżeli pracownik niewłaściwie - z naruszeniem prawa stanowiącym jednocześnie naruszenie obowiązków służbowych - dokonał zajęcia ruchomości pracodawca może uznać, że pracownik nie uzyskał prawa do wynagrodzenia lub nabył prawo do świadczenia, ale w wymiarze odpowiednio niższym (art. 82 § 1 k.p.). Dotyczy to również dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego.

Powyższe rozważania Sądu Najwyższego mają zastosowanie do stanu faktycznego w niniejszej sprawie, gdyż mimo uchylenia Rozporządzenia z dnia 29 października 1999 r. w sprawie określenia uprawnień szczególnych w zakresie płac i innych świadczeń, zasad przyznawania tych świadczeń i ich wysokości oraz określenia dodatków do wynagrodzenia przysługujących niektórym kategoriom członków korpusu służby cywilnej (Dz.U. Nr 89, poz. 997 ze zm.), przepis § 2 ust. 1 pkt 1 lit c Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2007 r. w sprawie uprawnień szczególnych przysługujących niektórym kategoriom członków korpusu służby cywilnej (Dz.U. 2007 r. Nr 76, poz. 506 z dnia 27 kwietnia 2007 r.) mający zastosowanie do niniejszego stanu faktycznego posiada niezmienione brzmienie.

Pogłębiona analiza powyższej problematyki nie wymaga więc dodatkowej wykładni przepisów przez Sąd Najwyższy. W związku z powyższym Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania kasacyjnego stosownie do art. 102 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

O kosztach pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu orzeczono w oparciu o § 8 ust. 6, § 15 ust. 2, § 16 ust. 4 pkt 3, § 4 ust. 2 *a contrario* Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. 2019 r., poz. 18) nie znajdując uzasadnionych podstaw dla zwiększenia należnej opłaty.

